

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 118-0-Кж-07-000 020
Бања Лука, 15.3.2007. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу које чине судија мр Вељко Икановић, као предсједник вијећа, те судије Слободан Милашиновић и Војислав Димитријевић, као чланови вијећа, уз учешће записничара Софије Рибич, у кривичном предмету против оптуженог Б. М. због кривичног дјела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. Кривичног закона Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, одлучујући о жалби оптуженог и бранилаца оптуженог, изјављеним против пресуде Окружног суда у Бањој Луци број 011-0-К-06-000 068 од 1.12.2006. године, након јавне сједнице вијећа одржане дана 15.3.2006. године, у присуству замјеника Главног Републичког тужиоца Бранке Милошевић, оптуженог и његових бранилаца Р. Д. и Ф. Б., донио је истог дана,

ПРЕСУДУ

Одбијају се, као неосноване, жалбе оптуженог Б. М. и његових бранилаца и пресуда Окружног суда у Бањој Луци број 011-0-К-06 000 068 од 1.12.2006. године, потврђује.

Образложење

Пресудом Окружног суда у Бањој Луци број 011-0-К-06-000 068 од 1.12.2006. године оглашен је кривим оптужени Б. М. због кривичног дјела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. Кривичног закона Социјалистичке Федеративне Републике Југославије и осуђен на казну затвора у трајању од 7 (седам) година. Оптужени је обавезан је да плати трошкове кривичног поступка у износу од 380,00 КМ и паушал у износу од 300 КМ, док је оштећени Ф. Ч. упућен на грађанску парницу.

Против ове пресуде жалбе су, благовремено, изјавили оптужени, не наводећи жалбене основе али из садржаја жалбе произилази да се пресуда побија због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, са приједлогом да се донесе ослобађајућа пресуда, браниоци оптуженог Р. Д., адвокат из П., због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, повреде Кривичног закона и одлуке о казни, са приједлогом да се преиначи првостепена пресуда и оптужени

ослободи од оптужбе или да се укине првостепена пресуда и одржи претрес на којем ће се саслушати сви свјedoци и вјештаци (а посебно да се изврши балистичко вјештачење) побројани у жалби и Ф. Б., адвокат из Т. ради повреде Опћег оквирног споразума за мир у БиХ, Резолуције УН 868, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примјене материјалног права, са приједлогом да се ожалбена пресуда укине и да се укине мјера притвора против оптуженог.

У одговору на жалбу браниоца Ф. Б. Окружни тужилац из Бање Луке предлаже да се жалба браниоца као неоснована одбије и првостепена пресуда потврди.

На сједници вијећа замјеник Главног Републички тужиоца је изложила одговор на жалбу Окружног тужиоца из Бање Луке, те је остала код приједлога да се жалбе оптуженог и бранилаца оптуженог одбију као неосноване. Браниоци и оптужени, који се сагласио са жалбама својих бранилаца, су у цијелости остали код изјављених жалби.

Испитујући првостепену пресуду у оном дијелу који се жалбама побија, а у смислу одредбе члана 312. Закона о кривичном поступку, овај суд је одлучио као у изреци ове пресуде из слиједећих разлога.

Бранилац оптуженог Ф. Б. жалбом, прије свега, оспорава закључак првостепеног суда о постојању оружаног сукоба на простору Босне и Херцеговине, односно његовом карактеру, а што представља битан елемент предметног кривичног дјела, јер је првостепени суд утврдио да се није радило о међународном сукобу него о сукобу унутар етничких формација, како то суд наводи, БиХ Срба са једне стране, те БиХ муслимана-бошњака и Хрвата, са друге стране. Сматра да у вријеме извршења дјела (14.8.1992. године) није постојала војска РС, како то тврди пресуда и да је сукоб у БиХ имао карактер међународног сукоба.

У одговору на жалбу Окружни тужилац је навео да је правилан закључак првостепеног суда да је оптужени Б. М. извршио кривично дјело ратног злочина против цивилног становништва.

Приликом оцјене карактера сукоба, прије свега, треба утврдити да ли је у времену и простору, како је то наведено у чињеничном опису, постојао оружани сукоб у смислу одредбе члана 3. став 1 тачка 1. IV. Женевске конвенције о заштити грађанских лица за вријеме рата од 12.8.1949 године (у даљем тексту Конвенција). Затим да ли се десила једна од посљедица прописаних чланом 3. став 1. тачка 1. Конвенције, у овом случају обиство једног лица. Као одлучну чињеницу треба утврдити постојање везе између оружаног сукоба и поменуте посљедице. Надаље одлучну чињеницу у овом предмету представља и утврђење да ли оштећени спада у круг заштићених лица према споменутој одредби конвенције. Таква лица су она која не учествују у непријатељствима, односно цивили. Извршиоци овог кривичног дјела могу бити само припадници страна у сукобу или њихови саучесници.

Предметна пресуда позива се и на члан 4. став 2. тачка а) Допунског протокала уз Женевску конвенцију о заштити жртава немеђународних оружаних сукоба (Протокол II) којим се прописује да сва лица која не узимају директно учешће или која су престала да учествују у непријатељствима су заштићена од дјела која се односе, између осталог, на насиље над животом које подразумјева прије свега убиство. Овдје треба имати у виду да је одредбом члана 1. тога Протокола дефинисано материјално поље примјене истога, те да се односи на развијање и допуњавање члана 3. Конвенције.

Правилан је закључак првостепеног суда да се има сматрати да постоји оружани сукоб гдје год се у односима између држава прибјегне кориштењу оружане силе и гдје између власти и организованих оружаних група или између таквих група, унутар једне државе, постоје оружани сукоби. Овакав став, у суштини, није оспорен од стране одбране, а у складу је и са праксом Међународног кривичног суда за бившу Ј. (Одлука жалбеног вијећа о надлежности у предмету Тужилац против Т. од 2.10.1995. године, став 70.).

На овом мјесту потребно је указати на то да одредба члана 3. Конвенције на коју се односи предметна пресуда, у погледу поља примјене, представља изузетак у односу на остале одредбе Конвенције. Наиме, једино та одредба Конвенције се примјењује на оружане сукобе који немају карактер међународног сукоба и који избије на територији једне од Високих страна уговорница. Дакле, једино у том случају не постоји захтјев доказивања да се ради о међународном сукобу. Посљедично за примјену одредбе члана 3. Конвенције није потребно да се стекну услови прописани одредбом члана 4. Конвенције која дефинише категорију заштићених лица. Дакле, у овом случају на страни оштећеног не морају се наћи лица која немају држављанство стране у сукобу у чијој су власти. Стога, за постојање овог кривичног дјела, како је оно квалификовано оптужницом, није од значаја чињеница да ли су оптужени и оштећени лица различите националности - етничке припадности, те постојање свјести о томе, без обзира што су чињеничним описом пресуде обухваћени. Ово зато јер предметно кривично дјело може бити почињено између држављана исте државе и припадника исте етничке групе. Категорија лица која су предмет заштите одредбе члана 3. Конвенције дефинисана је управо том одредбом као лица “која не учествују непосредно у непријатељствима, подразумјевајући ту и припаднике оружаних снага који су положили оружје и лица онеспособљена за борбу усљед болести, рана, лишења слободе, или из било ког другог узрока...“.

Што се тиче просторне примјене Конвенције она се примјењује да цјелокупно подручје које контролишу сукобљене стране. Подручје на којем се крећу оружане формације, које су укључене у сукоб, не ограничава се само на уску линију фронта. Осим тога смисао одредбе члана 3. Конвенције је у томе да заштити цивиле који се, по природи ствари, ријетко налазе у зони борбених дејстава, па стога територију на којој постоји оружани сукоб у смислу Конвенције треба разумјети као територију на којој усљед постојања оружаног сукоба живот не тече на начин како се то обично одвија у мирнодобским условима. Чиниоци који су од

значаја за оцјену да ли на одређеној територи постоји оружани сукоб је, између осталог, близина зоне непосредних борбених дејстава, постојање опште мобилизације, учесталост кретања војних формација, специјални режими наметнути цивилном становништву као што је полицијски час, нередовно снабдјевање и слично.

Чињеница да је постојао оружани сукоб на подручју Босне и Херцеговине, па и на подручју општине П., у релевантно вријеме (14.8.1992. године) утврђена је у току доказног поступка. Свједоци оптужбе В. Љ., О. Н., В. Ђ., Н. Л., Д. Г., Г. Д. и Ф. Ч., свједоци одбране и остала саслушана лица су потврдили постојање опште мобилизације у том периоду, као и постојању оружаних сукоба у самом граду П. и селу Х. пар мјесеци прије самог догађаја. Осим тога Одлука Предсједништва Српске Републике Босне и Херцеговине (касније Република Српска) број 03-11/92 од 15.4.1992. године о проглашењу непосредне ратне опасности и наређењу мобилизације ТО на цјелокупној територији СБиХ, такођер говори у прилог томе да су сукобљене стране у спорном периоду прибјегле сили као начину рјешавања спора. Из поменутих доказа произилази да је село Х.1, у коме је дошло до лишења живота оштећеног, односно територија општине П., била под контролом Војске Републике Српске, а чији је припадник био и оптужени Б. М.

Овај суд прихвата и став Међународног кривичног суда за бившу Југославију у погледу постојања довољне узрочно-последичне везе између дјела које се оптуженом ставља на терет и оружаног сукоба изражен у пресуди Претресног вијећа наведеног суда у предмету Тужилац против З. А. од 25.6.1999. године по коме је неопходно доказати да је дјело до кога је сигурно могло да дође и без сукоба, почињено против одређене жртве управо због тог сукоба.

Побијање пресуде Округног суда у Бања Луци против Б. М., између осталог, и ради „Повреде Опћег Оквирног споразума за мир у БиХ, и „Резолуције УН 868,, , како се то у жалби браниоца Ф. Б. наводи, не представља жалбене основу због којих се пресуда може побијати па нису ни били предмет разматрања овог суда.

Не стоје наводи оптуженог и бранилаца оптуженог, изнесени у жалби, да је првостепени суд, на бази погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, погрешно примјенио закон, те изводи погрешан закључак да је оптужени Б. М. починио наведено кривично дјело. Нема основа за тврдњу жалбе браниоца оптуженог да је првостепена пресуда заснована на мањкавом чињеничном основу зато што, према тези жалбе, нису потпуно и правилно утврђене све чињенице од одлучног значаја за постојање кривичног дјела у радњама оптуженог. Сматра да одлучујућа чињеница да је оптужени, на описани начин, није у потпуности и правилно утврђена, да није ван сваке сумње утврђено да је оптужени починио ово кривично дјело јер нико од свједока, сем једног свједока, не тврди да је то урадио оптужени и да је само вјештак балистичар могао утврдити којим оружјем се нанесене смртоносне повреде оштећеном.

Овај суд у цјелости прихвата разлоге првостепеног суда који су дати у првостепеној пресуди, а у погледу прихватања доказане тврдње тужилаштва да је оптужени, као униформисано лице и припадник једне од страна у сукобу, на начин описан у изреци побијане пресуде, лишио живота једно лице за вријеме оружаног сукоба у Босни и Херцеговини, јер су они засновани и на правилно и на потпуно утврђеном чињеничном стању. Неосновани су наводи жалбе којим се ове чињенице доводе у сумњу, па и приједлог жалбе браниоца оптуженог да се изврши балистичко вјештачење, код чињенице да ово вјештачење одбрана није предлагала у току доказног поступка, нити се ради о новим чињеницама или доказима који нису могли бити изнесени на главном претресу, подобним да проузрокују ослобађање оптуженог од оптужбе како се то жалбом предлаже.

Свједоци оптужбе В. Љ., О. Н., В. Ђ., Н. Л., Д. Г., Г. Д., који су били у саставу интервентне групе и Ф. Ч., син оштећеног, сагласно су исказали да је инкримисаног дана са њима био и оптужени Б. М., наоружан снајперском пушком, кога су неки од свједока и раније познавали и знали да му је погинуо брат прије овог догађаја, поврђују да је критичне прилике оптужени Б. М. из снајперске пушке убио цивила Р. Ч. Тако свједок В. Љ., који је био непосредни очевидац лишења живота оштећеног Р. Ч., јер је стајао удаљен око 10-ак метара, наводи да је добро видио како оптужени испалује један метак из своје снајперске пушке у правцу Р. Ч., а затим га оптужени, скупа са Ж. Р., вуче иза угла куће убијеног. Остали свједоци, који су били удаљени око 10-ак или више метара од лица мјеста, дакле, нису били непосредни очевидци догађаја, од којих су неки након пуцња дошли на лице мјеста, су скоро сагласни у својим исказима да су на лицу мјеста, са снајперском пушком у рукама, затекли оптуженог Б. М., видјели оштећеног који је лежао, а касније и да је оптужени одвукао тијело оштећеног иза куће и тамо на њега набацао бетонске блокове. Одмах ту, на лицу мјеста, сазнали су да је оштећеног убио Б. М. јер је неко рекао „Б. уби човјека“, како то наводи свједок О. Н. наводећи још да је оптужени рекао „ја сам убио усташу, и „и они су мени убили брата,“. Свједоци О. Н. и В. Ђ. сагласно наводе да је оптужени мртво тијело оштећеног за ноге одвукао иза куће. Свједоци Н. Л. и Д. Г. такођер посредно потврђује ову чињеницу, коју сазнају од Г. Ж. који је рекао „Уби га Б. М.,“.

Свједоци оптужбе, односно припадници интервентног вода, коме је придодат и оптужени, скоро потпуно идентично описују изглед оптуженог као човјека нижег раста, са дужом косом и брадом, са капом-качкетом на глави, обучен у горњи дио маскирне униформе и наоружан снајперском пушком. Приликом препознавања-суочења са оптуженим на главном претресу свједок Н. Л. је потврдио да је то тај Б. који је био у њиховом инетервентном воду, док остали свједоци нису у потпуности сигурни обзиром на протек времена од 14 година, да је тада ово лице имало браду, бркове, дужу косу и качкет. Ову дилему првостепени суд је отклонио и објективним доказом, односно подацима из ЦИПС пројекта, на које одбрана приликом извођења имала само уопштен приговор, према којима на подручју П. има само један Б. М. са идентичним генералијама као у тужилачком и судском спису, па се стога и приговор одбране да је могућа замијена идентитета указује као неоснован и ничим доказан.

Анализирајући посебан извјештај о обдукцији посмртних остатака Р. Ч., сачињен од стране специјалисте др. М. Р. од 15.7.2006. године и његово свједочење као свједока-вјештака на главном претресу дана 30.10.2006. године, исказ сина оштећеног Ф. Ч., извјештаја о обдукцији и ДНК извјештаја, према коме је утврђен неспорни идентитет Р. Ч., првостепени суд је утврдио да је настрадали Р. Ч. задобио једну стрелну рану главе, неспорно од пушчаног метка, вежући то за чињенично утврђење да је оптужени испалио само један хитац па се стога и жалбени приговори да није утврђено да ли је особа страдала у овом догађају Р. Ч., да ли су испалена један или два хица и у који дио тијела указују као неосновани. При томе за овај суд није од пресуде важности да ли је тада испален један или два метка (једино свједок С. З. наводи да је чуо два пуцња непосредно један за другим) и у правцу којег дијела тијела оштећеног су били испалени обзиром да је утврђена стрелна рана главе усљед чега је и наступила смрт оштећеног.

Дакле, овај суд је у цјелости прихватио разлоге које је првостепени суд изнио у својој пресуди, а у погледу доказане тврдње Окружног тужиоца, да је на територији Босне и Херцеговине и у мјесту извршења кривичног дјела постојао оружани сукоб, да је жртва припадник цивилног становништва, да је извршилац-оптужени Б. М. униформисано лице и припадник организоване војне формације и да постоји узрочна веза између сукоба и убиства цивила.

Проведеним доказима првостепени суд је правилно утврдио све одлучне чињенице, разјаснивши све битне околности од значаја за правилно пресуђење овог предмета, а посебно за правну оцјену дјела, па супротна тврджења жалбе оптуженог и бранилаца нису основана. Према томе чињенична и правна основа првостепене пресуде у свему је правилна, а првостепена пресуда даје детаљне разлоге правне оцјене радњи оптуженог, дајући за то ваљане разлоге. Дакле, чињенично стање је и потпуно и правилно утврђено, нема повреда кривичног закона, па се другачије становиште жалби не може прихватити.

Одлуку о казни овај суд је испитао у вези са приговорима жалбе браниоца оптуженог Р. Д., који у својој жалби не износи ни један аргумент у прилог овог жалбеног основа, те нашао да је изречена казна од седам година затвора, у којој су у пуној мјери су дошле до изражаја све олакшавајуће околности које је првостепени суд нашао на страни оптуженог и на које се позива у образложењу пресуде, сразмјерна тежини кривичног дјела и личним својствима учиниоца.

Када се има у виду законски оквир прописане казне за кривично дјело ратног злочина против цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ СФРЈ (казна затвора најмање 5 година) и казна која је изречена оптуженом (седам година затвора), онда је очигледно да је првостепеном пресудом изнијетим олакшавајућим околностима дат одговарајући значај.

На основу изложеног овај суд налази да нема мјеста жалбеном приговору заснованом на тврдњи о неадекватности изречене казне затвора оптуженом за почињено кривично дјело, јер је првостепени суд правилно утврдио и вриједновао све околности од значаја за одмјеравање казне оптуженом. Изречена казна затвора, и по оцјени овог суда, представља потребну мјеру казне с аспекта остварења сврхе кажњавања како у сегменту превентивног дјеловања према другима да не чине кривична дјела тако и у сегменту васпитног утицаја на оптуженог да убудуће не чини кривична дјела.

Из изнијетих разлога жалбе оптуженог и његових бранилаца је ваљало као неосноване одбити и првостепену пресуду потврдити на основу одредбе члана 319. ЗКП-а.

Записничар

Софија Рибич

Предсједник вијећа

мр Вељко Икановић

За тачност отправака овјерава
руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић